

Események november hó 4.-től.

November hó 4.-én hajnalban, - amikor Nagy Imre, volt miniszterelnök rádióbeszéde elhangzott - az Akadémia Forradalmi Katonai Tanácsa Lipták alez. vezetése alatt megtartotta a harmadik és egyben utolsó ülését. A Forradalmi Katonai Tanács ülésének az volt a tárgya, hogy milyen legyen az Akadémia személyi állományának magatartása Nagy Imre ellenállásra felhívó rádiószózatával kapcsolatban.

Az Akadémia Forradalmi Katonai Tanácsa - rövid tanácskozás után - arra az egyetlen helyes elhatározásra jutott, hogy az Akadémia nem tesz eleget Nagy Imre rádió felhívásának, - tehát nem harcol a szovjet csapatok ellen. Ezt az elhatározást tudtul adták az Akadémia parancsnokának, Márton ezds-nek, aki a javaslatot elfogadta és elrendelte az Akadémia egész személyi állományának mindenféle ellenséges cselekedettől tartózkodjék. Megparancsolta, hogy az Akadémia személyi állománya helyezkedjék el az Akadémia épületeinek alagsorában, míg ő - mint az Akadémia Parancsnoka - és politikai helyettese - Solti alez. - az Akadémia főbejáratánál megvárják a szovjet csapatok érkezését.

Az nap, kora reggel az Akadémia főügyeltes tisztjét - Nádai Gyula alez-t értesítették, hogy a Zrínyi Akadémia gépkocsi telephelyén elhelyezett HM.fegyverraktárból, melynek parancsnoka Kalina Örgy. HM.Fe.Cef.helyettes volt, a páncélos telephely kapuját benyomva, polgári személyek fegyvereket hordanak el.

Márton ezds. parancsára Nádai alez. Pacsek ezds.-al együtt lement a gépkocsi telephelyre, ahol kb. 20-25 fős polgári személyekből álló csoportot találtak, akinél puskák, golyószóró táruk voltak. A polgári személyek hangosan követelték, hogy adjanak nekik még több fegyvert. A főügyeletes tiszt felszólítására azonban - kisebb huza-vona után - azon fegyvereket, löszert és tárukat -, melyeket addig felvettek, lerakták, illetve visszavitték a raktár elé, majd a hátsó kapun át elhagyták az Akadémiát. Mindezek ellenére feltételezhető, hogy mire a főügyeletes tiszt odaérkezett, már bizonyos mennyiségű fegyvert Kalina őrgy-ék tiltakozása ellenére elvittek.

- November 4.-én kb. 08.00 órakor a szovjet csapatok,
 - Márton ezds. és Solti alez.-el történt megbeszélés alapján - befejezték az Akadémia megszállását. A helyi szovjet parancsnok megengedte, hogy az Akadémia tisztjei megtarthassák pisztolyukat 14 tölténnyel, de az egyéb fegyvereket és löszert össze kellett szedni és leadni. A laktanya elhagyását egyenlőre megtiltották.

Estefelé tovább rendeződött a helyzet. Az Akadémia tisztjeinek lelkiállapota megnyugodott, bár sokan aggódtak családjaiuk miatt. A laktanya őrzésében a szovjet bajtársakkal együtt az Akadémia tisztjei is közreműködtek. Az Akadémián a közlekedést korlátozták 19.00 h-tól mindenki az elhelyezési körletében volt köteles tartózkodni. Ez a helyzet másnap /nov. 5.-én/ annyiban megváltozott, hogy az Akadémia tisztjei pisztolyainak leadását is elrendelték, tekintettel arra, hogy egy az Akadémia mellett elhaladó

szovjet alegység tüzet kapott és a szóbanforgó alegység parancsnokának az volt a véleménye, hogy a támadás az Akadémiáról érte. Ez a félreértés azonban tisztázódott. Megállapítást nyert, hogy innen az Akadémiáról senki nem lőtt szovjet csapatokra. Az együttműködés az Akadémia és az Akadémiát megszálló szovjet csapatok között már az első pillanattól meg volt, később mind inkább elmélyült és végig surlódás mentes volt.

Az Akadémia személyi állománya a következő napokban mind több és több feladatot kapott a laktanya őrzésére vonatkozólag. Kb. 10 nap múlva az Akadémiát megszálló szovjet alegység az Akadémiáról eltávozott, attól kezdve az Akadémia őrzését teljes egészében az Akadémia látta el, az Akadémia Parancsnok parancsa szerint.

Az Akadémia Parancsnok ekkor újból megszervezte egyrészt az Akadémia őrzését, az Akadémia személyi állományába tartozó tisztekkel, továbbá az Akadémia főügyeletes tiszti szolgálatot, melyet egy tolmáccsal megerősített. Törzsében hadműveleti osztályt állított fel amely éjjel-nappal szolgálatot látott el. Az Akadémia Parancsnok helyettesével felváltva éjjel-nappal az Akadémián tartózkodott. Az Akadémia tisztjeinek az Akadémia Parancsnoka rövid szolgálatmentességet engedélyezett megfelelő váltással, - hogy családjukat meglátogathassák, annál is inkább mert a posta nem működött és egyéb módon az érintkezés nem volt lehetséges. Ez az intézkedés kellőképpen megnyugtatta az Akadémia személyi állományát.

minimális mennyiségű anyag érkezett vissza.

A szovjet csapatok a laktanyába érkezésük után több lezárt helységet feltörték, ahol valószínűleg fegyvert s ellenforradalmárokat kerestek. Eközben ők is vittek el a ruházati raktárból főleg téli alsóneműt, bélelt téli kesztyűt stb. A páncélos telephelyen tárolt anyagokat, melyek a Belügyminisztérium tulajdonai voltak /ÁVO/, a páncélos telephelyről a hadtápfőnök Márton ezds. parancsára áthordatta a III. épület alagsorába, ahonnan a Belügyminisztérium átvevő közegei az anyagokat jegyzőkönyvileg átvették és elszállították.

A november 4.- utáni napokban megalakult a Honvédelmi Minisztérium Katonai Tanácsa is. Tagjai közül Uszta Gyula vezérőrnagy, Ilku Pál vezérőrnagy, Horváth Mihály vezérőrnagy és más bajtársak több ízben felkeresték az Akadémiát és különböző tárgyalásokat folytattak, elsősorban az Akadémia parancsnokával, Márton ezds-el.

A tárgyalás főkérdései voltak:

- Az Akadémia további rendeltetése és ezzel kapcsolatosan az Akadémia személyi állományának sorsa;
- A nyilatkozat aláírása;
- A karhatalom megszervezése és az Akadémia bekapcsolása a karhatalmi szolgálatba.

A karhatalom megszervezésével kapcsolatban jelent meg a Fegyveres Erők Miniszterének rendelete, mely szerint mind azok, akik Pesten laknak, a Zrínyi Katonai Akadémián tartoznak jelentkezni.

1956. XI. 11.- 12., - 13. a Fegyveres Erők Miniszterének felhívására kb. 2.300 tiszt jelentkezett az Akadémián nyilvántartásba vétel végett. Ezeknek egyrésze visszament alakulatához, egyrésze leszerelt, egyrészből pedig megalakult a 2. Karhatalmi Ezred 1. és 2. százada.

Az ide bevonult 2.300 fő nagymértékben rontotta az Akadémia tisztjeinek amugy is rossz hangulatát.

Az Akadémia személyi állományának lelkiállapotát erősen megzavarta a nyilatkozat aláírása.

November 12.-én este Márton ezds. tanszékvezetői értekezletet tartott. Ezen az értekezleten a Tiszti Nyilatkozat aláírásával kapcsolatos teendőkről volt szó. Márton ezds. kijelentette, hogy ő, habár nem mindennel ért egyet ami a nyilatkozatban van, - de aláírja azt./főleg a "feltétel nélküli" egyetértés és a két hét fizetés kérdéséről volt szó Utasította a tanszékvezetőket, hogy beosztottaikkal ismertessék a Nyilatkozat-ot, de a döntést /: aláírást:/ nem kell elsietni. Ki is osztotta a Nyilatkozat-ot. Javaslta, hogy a Nyilatkozat helyesbitése, vagy eltörlése és részben a Tiszt Törvény és egyéb javaslatok összeállítása céljából állítsanak össze bizottságot és ő vállalja, hogy a javaslatot felviszi Kádár vagy Münnich elvtársakhoz. A bizottság ülésezett is és jelentését Márton ezds. felvitte Münnich elvtársnak.

November 13.-án Uszta vörgy. bajtárs tiszti gyűlést tartott, amelyen a Nyilatkozat aláírása végrehajtásának háttérdejét másnapig szabta meg. A Nyilatkozat-ot Márton ezds. is ekkor írta alá.

14.-én Márton ezds. újra tiszti gyűlést tartott és bejelentette Münnich bajtárssal történt megbeszélésének eredményét, amely szerint Münnich elvtárs állítólag saját kezével törölte a "feltétel nélkül" szavakat, s azt mondta volna, hogy a Nyilatkozat az Akadémiára nem vonatkozik. Kijelentette, hogy ígéretet kapott arra, hogy az Akadémiának visszajuttatják az egyik példányt. A tiszti gyűlést nem ő fejezte be, mert időközben telefonon behivatták a HM-be.

Másnap 15.-én újra tiszti gyűlés volt, amelyen Márton ezds. közölte, hogy az Akadémia parancsnoksága alól saját kérelmére felmentették, közölte annak okát és azt, hogy az Akadémia és a Tiszti Karhatalmi Ezred parancsnokságával Borbás Máté vörgy. bajtársat bízták meg.

1956. november 14.-én a Nyilatkozat-ok aláírása utáni időszakban megkezdődött azon tisztek leszerelése, akik nem vállalták tovább a szolgálatot. 1956. dec. 30.-ig 108 hallgató, 70 törzsbe beosztott és 135 fő más alakulathoz tartozó tiszttel szerelt le.

Meg kell jegyeznünk, hogy voltak egyesek, akik leszereltek, de egy-két nap múlva visszatértek az Akadémiára és aláírták a Nyilatkozat-ot, kijelentve; belátják, hogy helytelenül ítélték meg a helyzetet, amikor a hadsereget elhagyták olyankor, amikor rájuk a legnagyobb szükség volt. Felismerték, hogy karhatalom nélkül nem lesz rend és béke a fővárosban és az országban egyaránt, addig a munka felvétele nincs biztosítva és az ország helyzete mind-